

Daglige reiser

“Det er transportsektoren som avgjør om byer blir bærekraftige eller ikke.”

- Richard Rogers, arkitekt

Trafikk i Taipei. Tomorrow Magazine, nr. 2, 1991

Mobilitet har alltid vært viktig for menneskene og et område i stadig forandring og utvikling. På reisen gjennom århundrene har vi sett transportmåtene bli flere, vokse i kraft, styrke og selvfølgelig i hastighet. Men denne utviklinga har hatt sin pris.

I følge "Standard and Poor's DRI", World Car Industry Forecast Report (London 2000), kommer Brasil, Kina og India til å øke deres personbilproduksjon med 78% fra 2,6 millioner i 2000 til 4,6 millioner i 2005.

Ifølge Verdensbanken vil det i 2010 være cirka 816 millioner motorkjøretøy i verden (sammenliknet med 540 millioner i 1990). Om vi går fra beregninger til virkelige tall, satte den globale personbilproduksjonen ny rekord med 40,9 millioner biler i 2000, en økning på 4 % sammenliknet med året før. Dersom vi fortsetter å produsere biler i samme tempo, vil vi sannsynligvis nå tallet som er beregnet for 2010 tidligere enn forventet.

BUR er organisert av Carbusters, en tsjekkisk ungdomsorganisasjon i Praha. Se www.carbusters.ecn.cz

Balkan Unity Ride (BUR) er et femukers prosjekt for alle som er interessert i miljøaktivisme, kultur, natur, fellesskap, sykling og bærekraftig utvikling. Det begynte i slutten av juli 2001 i Staciova, en liten serbisk landsby i Romania, og har fortsatt til Serbia og Bulgaria. BUR fokuserte på tre tema: å arbeide for bærekraftige transportløsninger og bilfrie byer, å virke som støttespiller for lokale organisasjoner og aktivister, og å bygge et nettverk av grasrotgrupper og enkeltpersoner på Balkan som kunne samarbeide om ulike spørsmål. Deltakerne tok flest mulig metoder i bruk for å fremme bærekraftige transportløsninger, inkludert gateaksjoner, utstillinger, demonstrasjoner og diskusjoner med lokale organisasjoner som var opptatt av spørsmålet.

I Norge bruker de fleste bil på sine daglige reiser, også når strekningen er under 8 km. Allerede når avstanden er 1 km bruker halvparten bil. Når den er på 3 km bruker to tredjedeler bil, og når den er over 5 km bruker fire av fem bil.

Ungdom under 17 og eldre over 75 år er de eneste gruppene i Norge som går, sykler eller bruker kollektivtransport på de fleste av sine daglige reiser. Ungdom i aldersgruppen 13-17 blir kjørt i bil på om lag en tredjedel av turene de gjør. Mer informasjon: Transportøkonomisk institutts reisevaneundersøkelse (se www.toi.no og søk under Publikasjoner for siste utgave i .pdf-format).

Du kan lese mer om bildeling, miljøeffektive kjøretøy og miljøvennlige arbeidsreiser på

nettstedet til Stiftelsen Idébanken (www.ide.idebanken.no/Redskapsbua).

Natur og ungdom har mye stoff om transport på sine nettsider: www.nu.no/samferdsel.

Norske byer utsatt: Beregninger fra Miljøverndepartementet i 1999 viste at over 400 mennesker i Oslo døde hvert år som følge av luftforurensning. Både Oslo og flere andre norske byer har dårligere luftkvalitet om vinteren enn mange betydelig større byer i utlandet. På den ene sida skyldes dette to forurensningskilder som er mer vanlige her: vedfyring og bruk av piggdekk. På den andre sida skyldes det at norske byer ofte er omgitt av åser. Når lufta i dalbunnen på stille dager er kaldere enn høyere opp, blir det ingen omrøring og forurensninger "hoper seg opp" i lufta nærmest byen.

80 % av bilene i verden eies av omtrent 20 % av befolkningen, hovedsaklig folk i rike land. Det er flere biler i Los Angeles og omegn enn i hele India.

Se også nettstedet til European Local Transport Information Service. De har en interaktiv guide til EUs transportpolitikk: www.eltis.org.

Andre utfordringer: Mange byer er alvorlig forurensset av kullosutslipp og vegene er sterkt overbelastet. I Bangkok er det anslått at sjåførere i gjennomsnitt tilbringer 44 døgn per år sittende fast i bilkøer. CO₂-utslippene fra person- og varebiler i USA utgjorde i 1997 1067 millioner tonn. Bare i et fåtall land i verden var utslippene fra *alle* kilder større enn dette. Tilgangen på olje, og dermed på bensin, er heller ikke ubegrenset.

U.S. General Accounting Office, Washington 2000.

Bilavhengigheten har gjort oss late. Nesten én av tre turer på under 8 km i store byer gjøres med bil. Selvsagt er motorkjøretøy en viktig del av livet i det moderne samfunnet. Men mer ansvarlig bilbruk kan føre til forbedringer ved å gjøre byene reinere, sunnere og tryggere å bo i. Korte turer bidrar til økt forurensning. En biltur på 5 km i en by gir 10 ganger mer CO₂ per passasjer enn en busstur, og 25 ganger mer enn en togtur.

For mer informasjon, se World Resource Institute, www.wri.org. Gå inn på Research topics/Climate Change and Energy/Key Issues/Energy.

Biler gir mest forurensning per kjørt kilometer ved korte reiser, særlig i bytrafikk. Det skyldes blant annet at motoren arbeider mindre effektivt enn ved landevegskjøring og at katalysatoren virker dårlig den første tida etter kald start.

J Skritt på vegen

Trafikkorker, forurenset luft, støy... byene våre blir bare mer og mer ulevelige. Hva kan vi gjøre?

- F Gå, sykle, eller gå på rulleskøyter.** Sykkelen er det mest energieffektive transportmidlet. 80 % av syklistens energi blir omdannet til bevegelse. Det går fort og du kommer i form!
- F Kameratkjøring/bideling når du kan.** Kameratkjøring innebærer kort og godt at flere kjører sammen. Bideling innebærer at flere mennesker deler på å eie en bil (eller at mange mennesker deler på noen få biler, som i Bilkollektivene i Oslo, Bergen og Trondheim). Begge alternativene reduserer biltrafikk, sparer bensin, og reduserer den totale miljøbelastningen per person.
- F** Om du bare trenger en bil i kortere perioder, så kan du **leie** en bil.
- F Offentlig transport** som for eksempel tog og busser er vanligvis grønnere alternativ fordi de tar med seg flere personer, forurenser mindre, og bruker mindre energi per passasjer.
- F Kjøp mer miljøvennlige motorkjøretøy og hold dem ved like.** Før du kjøper, sjekk følgende ved bilen, motorsykkelen eller scooteren: energieffektivitet, forurensningsnivå og forventet levetid.
- F Kjør forsiktig!** Unngå brå akselerasjon og bremsing. Aggressiv kjøring fører til mye høyere bensinforbruk og forurenser mer. Stopp motoren om du stanser i mer enn 30 sekunder. Ikke vent for lenge med å skifte gir.

www.miljolare.no † Sjekk forurensning i nærheten av skolen

Høsten 2004 kartla over 100 norske skoler svevestøv langs skolevegen. Kartleggingen viste at forurensningen langs vegen til en del skoler var høy. På temasidene om klima og luftkvalitet finnes det en rekke aktiviteter for å kartlegge luftforurensning i nærheten av skolen.

Se www.miljolare.no/klima.